

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (09.04.2020)

Kesin Olgu: Türkiye (38.226) Dünya (1.353.361) **Ölüm:** Türkiye (812), Dünya (79.235)

DSÖ Risk Değerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

Günün HASUDER Önerisi

Maske önemli ama yeterli değildir!

Maske, enfekte olan kişinin virüsü ortama yaymasını ve başkalarına bulaştırmasını önler. Bu nedenle virüsün yayılmasını önlemek için çok değerlidir. Sosyal mesafeyi korumak ise sağlıklı kişinin korunması için çok etkili bir önlemdir. Sağlık kurum ve kuruluşları, toplu taşıma, market ve diğer toplu yaşam alanlarında zorunlu olmadıkça bulunmamak, bulunmak gerekiyorsa da maske kullanmak önemlidir. Maskelerin kullanıldığı sürece eller ile oynanmaması, kullandıktan sonra iplerinden tutularak çıkarılması ve hemen atık kutusuna atılması, sonra da ellerin sabun ve suyla ovuşturularak yıkanması gerekir.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-79 ([WHO Situation Report-79](#))

- Son 24 saat içinde bir yeni ülke COVID-19 vakaları bildirdi: Saint Pierre and Miquelon
- DSÖ, kişisel koruyucu ekipmanların (KKE) sağlık hizmetlerinde, evde bakım ortamlarında ve kargo ambalajlama sırasında doğru kullanımı hakkında bir rehber belge yayınladı. Belgede, küresel tedarik zincirindeki mevcut aksamalar değerlendirilmekte ve ciddi KKE eksiklikleri sırasında karar verme ile ilgili hususlar özetlenmektedir. [Burada](#)
- DSÖ, COVID-19 salgını sırasında acil kullanım için ilk iki tanı testini listeledi. Bu, hastalık için kalite-kontrolü yapılmış doğru testlere erişimi artırmaya yardımcı olabilir. Ayrıca, testlerin artık Birleşmiş Milletler ve COVID-19 yanıtını destekleyen diğer tedarik kurumları tarafından sağlanabileceği anlamına gelir. [Burada](#)
- DSÖ, gıda güvenliği konusunda bir kılavuz yayınladı: "COVID-19 ve Gıda Güvenliği: Gıda İşletmeleri için Rehberlik" [Burada](#)
- DSÖ'nün önderlik ettiği Küresel Sağlık Topluluğu, 29 ülkenin, COVID-19 için Küresel İnsani Müdahale Planını uygulamasını desteklemektedir. Bu, yeni ortaya çıkan ihtiyaçları ele almayı ve 2020 için İnsani Yardım Planlarının mevcut insani sağlık eylemlerini ve taahhütlerini korumayı içermektedir. [Burada](#) ('Subject in Focus' bölümünde)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus dün yaptığı basın toplantısında COVID-19 süreci boyunca yapılanları özetledi ve beş temel alanda gece gündüz çalıştıklarını belirtti (08.04.2020):
 1. Ülkeleri hazırlık yapma ve yanıt verme kapasitelerini geliştirme konusunda destekleme,
 2. Doğru bilgi sağlamak ve infüzyonla mücadele etmek için çok sayıda ortakla birlikte çalışma,
 3. Ön saf sağlık çalışanları için gerekli tıbbi ekipmanların temini,
 4. Sağlık çalışanlarının eğitimi ve seferberliği,
 5. Araştırma ve geliştirmenin hızlandırılması. [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus'un Özel Danışmanı Dr. Bruce Aylward dün yapılan basın açıklamasında (08.04.2020):
 - COVID-19'un en güçlü sağlık sistemlerini bile zorlayabileceğini ve sağlık sektörlerinde tamamen yeniden yapılandırma gereksinimi doğurabileceğini tüm ülkelerin anlamaları gerektiğini,
 - Tecritlerin virüsü yavaşlatmak için önemli olduğunu, ancak durduramayacağını; ülkelerin, COVID-19 tanısı almış hastaları izole edip temaslılarını izleyip karantinaya alırken esasen mümkün olduğunca test yapmaları gerektiğini,
 - Ayrıca ülkelerin ve hükümetlerin mevcut tecrit önlemlerinin, kısıtlamaları kademeli ve kontrollü bir şekilde hafifletmeye hazırlanmak için bir fırsat penceresi olarak görmeleri gerektiğini vurguladı. [Kaynak](#)
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge dün yaptığı basın açıklamasında (08.04.2020):
 - Dünyada en fazla vakası olan 10 ülkeden (Türkiye 9. sırada) 7'sinin DSÖ Avrupa bölgesinde olduğunu,
 - Geçen hafta boyunca Türkiye'de yaşanan artıştan endişe duyduklarını ve vakaların %60'nın İstanbul'dan bildirildiğini söyledi. [Kaynak](#) (Video)
- DSÖ Avrupa Bölgesi'ndeki sağlık planlamacılarının, vakalar tırmanmaya devam ettikçe hastanelerde akut ve yoğun bakıma ihtiyaç duyan COVID-19 hastalarındaki artışa hazırlanmasına yardımcı olacak iki yeni araç tanıtıldı (08.04.2020):
 - [Sağlık İşgücü Tahmin Aracı](#), ülkelere günlük tahmini orta, şiddetli ve kritik hasta sayısına göre ihtiyaç duyulan sağlık çalışanlarının sayısını tahmin etmelerine;
 - Politika yapıcılar ve kıdemli planlayıcılar için tasarlanan [Adapt Surge Planlama Destek Aracı](#), ani yükseliş planlamasına odaklanır. Orta, şiddetli ve kritik bakım için gerekli yatak sayısı, tahmini yatak sıkıntısı tarihleri ve ihtiyaç duyulan insan kaynağının ayrıntılı tahminine yardımcı olacaktır.
- Yukarıdaki iki aracın kullanımına eşlik eden, temel hizmetleri sürdürmeye devam ederken, COVID-19 hasta akını için mevcut hastane kapasitesini artırmaya yönelik önlemleri ve politikaları ana hatlarıyla açıklayan teknik bir [rehber](#) yayınlandı (08.04.2020).
 - Belgede 21 politika tavsiyesiyle ortaya çıkan 4 stratejik eylem ortaya konuyor ve belge, DSÖ Avrupa Bölgesi'nde 12 ülkeden ortaya çıkan uygulamaları içeriyor. Eylemler, akut ve yoğun bakımda hızla artan sayıda hasta ile ilgilenmek için temel olan aşağıdaki 4 alan etrafında yapılandırılmıştır:
 - Personel - yeterince sayıda ve uygun vasıflara sahip sağlık ve sosyal bakım çalışanlarının sağlanması
 - Alan - hastanelerde ve diğer yapılarda bakım sağlamak için yeterli alan yaratmaya odaklanma
 - Malzemeler - hem hasta bakımı hem de sağlık çalışanı güvenliği için malzeme ve ekipman yeterliliğinin garanti edilmesi
 - Sistemler - hizmet talebindeki artışa yanıt vermek için koordinasyon eylemi [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- COVID-19'u önlemenin en iyi yolunu virüse maruziyetin engellenmesi olarak belirten CDC, korunma önerilerini güncelledi:
 - Topluma yönelik önerilerde market ve diğer ihtiyaçlar için topluma açık alanlarda bulunmak zorunda kalan kişilerin bez maske kullanması,
 - 2 yaş altındaki küçük çocuklarda, nefes almada zorluk çeken, bilinci açık olmayan veya herhangi bir nedenle maskeyi yardım almadan çıkaramayan kişilerde ve sağlık çalışanlarında bez maskelerin kullanılmaması önerildi.
 - Bez maskenin, sosyal mesafenin yerini tutmayacağı vurgulandı (08.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC "Koronavirüs Hastalarından Klinik Örnek Toplanması, Saklanması ve Tetkiki İçin Geçici Rehber"i güncelledi (08.04.2020). [Kaynak](#)

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

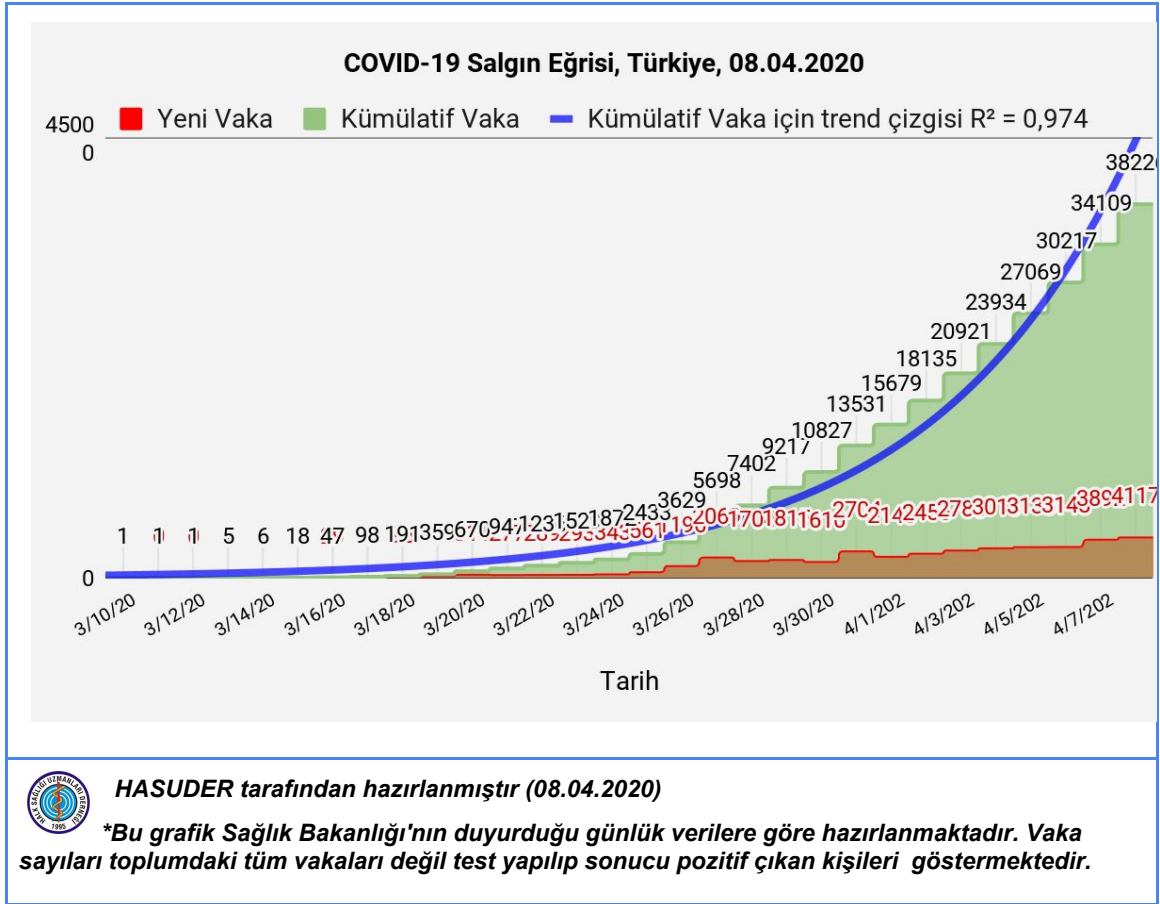
- ECDC, toplumda yüz maskeleri kullanımı ile ilgili görüşlerini belirten bir rapor yayımladı (08.04.2020): [Kaynak](#)
 - Sağlık çalışanlarının tıbbi maske kullanımına öncelik verilmelidir.
 - Yüz maskelerinin toplumda kullanımı, enfeksiyonun toplumdaki yayılmasını azaltmak için bir kaynak kontrolü aracı olarak kullanılabilir. Ancak toplulukta maske kullanımının, diğer önlemlere ek olarak bulaşmadaki azalmaya ne ölçüde katkıda bulunabileceği bilinmemektedir.
 - Özellikle bakkal, alışveriş merkezi gibi kalabalık ve kapalı alanlarda veya toplu taşıma araçlarında yüz maskelerinin kullanılması düşünülebilir.
 - Yüz maskelerinin toplumda kullanımının, sosyal mesafelendirme, solunum ve el hijyeni ile yüz, burun, gözler ve ağıza dokunmaktan kaçınma gibi yerleşik önleyici tedbirlerin yerine değil sadece tamamlayıcı bir önlem olarak düşünülmesi son derece önemlidir.
 - Toplulukta yüz maskelerinin kullanımına ilişkin öneriler, kanıt boşluklarını, tedarik durumunu ve potansiyel olumsuz yan etkileri dikkate almalıdır.
- "Hızlı risk değerlendirmesi: COVID-19 Pandemisi: Avrupa Birliği/Avrupa Ekonomik Alanı (AB/AEA) ve Birleşik Krallık'ta (BK) artmış yayılım" raporu güncellendi (08.04.2020). Bu güncellemedeki yenilikler aşağıdaki gibidir: [Kaynak](#)
 - AB/AEA ve BK'taki güncellenen epidemiyolojik veriler,
 - Avrupa'daki hastalık ve vaka şiddeti hakkındaki güncellenen veriler,
 - AB/AEA ve BK'ta genel popülasyondaki COVID-19 ile ilişkili ciddi hastalık için risk faktörleri,
 - Önümüzdeki haftalarda AB/AEA ve BK'ta, hafifletme önlemleri uygulansın veya uygulanmasın, COVID-19'un toplumdaki yayılımında artış riski,
 - Önümüzdeki haftalarda AB/AEA ve BK'ta, hafifletme önlemleri uygulansın veya uygulanmasın, sağlık ve sosyal bakım sistemlerinin kapasitesinin aşılması riski,
 - AB/AEA ve BK'ta alınan önlemler,
 - Güncellenmiş temaslı takibi seçenekleri de dahil olmak üzere süreyans ve test stratejileri ile ilgili hususlar.
- "COVID-19'un yaygın toplumsal yayılımı bağlamında izolasyonun sonlandırılması ve taburculuk" rehberi güncellendi (08.04.2020). [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

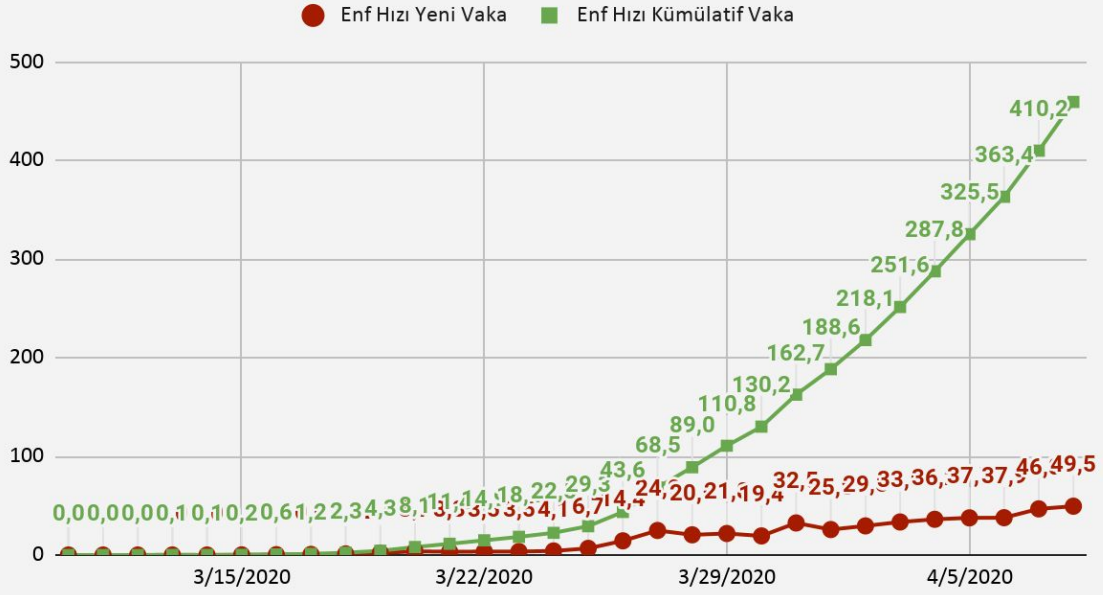
Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
08/04/2020	24.900	16,53	4.117	38.226	87	812	2,12

Pozitiflik % = $\frac{\text{Günlük Yeni Vaka Sayısı}}{\text{Günlük Test Sayısı}} \times 100$

Vaka-Fatalite Oranı % = $\frac{\text{Kümülatif Ölüm Sayısı}}{\text{Kümülatif Vaka Sayısı}} \times 100$ [Kaynak](#)

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 08.04.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır. (08.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

T.C. Sağlık Bakanlığı (SB)

- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan **08.04.2020** tarihli ve **80166981-060.99** sayılı yazıda;
 - COVID-19 ile mücadele sürecinde sağlık personelinin ruh sağlığının korunması ve desteklenmesi amacıyla öncelikli olarak;
 - COVID-19 sebebiyle karantinada olan,
 - Test sonucu pozitif tespit edilen,
 - Yakını yoğun bakımda takip edilen,
 - COVID-19 servis ve yoğun bakımlarında aktif görev alan,
 - Kaygı düzeyi yüksek ve ruh sağlığı desteğine ihtiyacı olduğunu düşünen personelin; kendisi ve çocukları için gönüllü ruh sağlığı ve hastalıkları uzman hekimleri ile görüntülü görüşme imkânı tanıyan **RUHSAD** isimli bir mobil uygulama geliştirildiği belirtildi. [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- COVID-19 tedbirleri kapsamında;
 - **08.04.2020** günü saat **16.00** itibariyle;
 - **45** ildeki; 2 ilçe merkezi, 6 belde, 92 köy, 47 mahalle ve 9 mezra olmak üzere toplam **156** yerleşim yerinde **karantina uygulaması** yapıldığı,
 - Toplam **5** ildeki **6** yerleşim yerinde ise **karantina uygulamasının** sona erdirildiği duyuruldu (08.04.2020) [Kaynak](#)
- Bakanlık;
 - Son günlerde bazı sosyal medya hesapları ve sosyal iletişim platformları üzerinden kasıtlı ve asılsız şekilde Valilik ve Kaymakamlıklarda bulunan Açık Kapı Birimleri üzerinden sosyal yardım dağıtıldığına dair paylaşımlar yapıldığını,
 - Bu birimlerin yardım dağıtmak, sosyal destek ödemesi gerçekleştirmek gibi bir görevinin kesinlikle bulunmadığını, kamusal hizmetlerle ilgili gerekli danışma ve yönlendirmeyi gerçekleştirdiklerini,
 - Bu şekilde asılsız paylaşımlarda bulunanlar hakkında siber suçlarla mücadele birimlerinin gerekli takibi yaptığını belirtti (08.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - TÜRMOB Başkanı Emre Kartaloğlu, TÜRMOB İl Başkanları ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ile video konferans yöntemiyle yaptığı görüşmede, "Kısa Çalışma Ödeneği"ni değerlendirdi (08.04.2020). [Kaynak](#)
 - COVID-19 ile mücadelenin yoğunlaştığı bu dönemde Bakanlığın kadına yönelik şiddete karşı alınan tedbirlerin 7/24 takip edilerek sorun alanlarına hızla ve yerinde müdahale edilmeye devam edildiğini belirtti (08.04.2020). [Kaynak](#)
- Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından;
 - Covid-19 sebebiyle en fazla risk altında olan yaşlı ve engelli bireylerin daha hızlı takibini yapabilmek ve salgın sürecinde engelli ve yaşlı bireylerimizi daha etkili destekleyebilmek adına oluşturulan İzleme ve Takip Birimi'nin haftalık toplantısı gerçekleştirildi:
 - Takip edilmesi gerekli olan veriler ve ihtiyaçlar belirlendi (06.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- Sn. Bakan, tek kullanımlık maske, eldiven gibi hijyen malzeme atıklarının bertarafına ilişkin alınan tedbirleri açıkladı (08.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ticaret Bakanlığı

- Sn. Bakan Batı Avrupa ülkelerinde görevli ticaret müşavirleri ve ataşelerle gerçekleştirdiği video konferansta;
 - COVID-19 pandemisi ile ilgili önlemlerin ve
 - İkili ticari ilişkilerin geliştirilmesi için atılabilecek adımların değerlendirildiğini belirtti (07.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Sn. Bakan 2021 yılına ertelenen 2020 Tokyo Olimpiyatları'na kota almış milli sporcularla video konferans yoluyla yaptığı görüşmede;
 - COVID-19 salgınına ilişkin alınan tedbirler ve yapılacak çalışmaları değerlendirdi.
 - Sporcuların “Evde Kal, Hareketsiz Kalma” kampanyasına desteklerinin devam etmesini istedi (07.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Savunma Bakanlığı

- SB tarafından hazırlanan maske, tulum ve tanı kitleri, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait uçakla 5 ayrı Balkan ülkesine (Sırbistan, Bosna Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Kosova) ulaştırılarak yetkililere teslim edildi (08.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB Merkez Konseyi;
 - Ülkemizde doğrulanmış COVID-19 vakaları artış gösterdiği halde vaka ve ölüm sayıları arasındaki örüntünün dünyanın diğer ülkelerinde gözlenenden farklı olduğunu,
 - Bunun Sağlık Bakanlığı'nın COVID-19 ölümlerini raporlamada DSÖ'nün önerdiği uluslararası kodları kullanmamasından kaynaklandığını belirtti.
 - Sağlık Bakanlığı'nı DSÖ tarafından belirlenen kodları kullanmaya,
 - Şubat ayından itibaren Türkiye'deki ölüm kayıtlarını bu yaklaşım üzerinden gözden geçirmeye,
 - Gerekmesi halinde de sözel otopsi tekniğini uygulamaya çağırdı.
 - Kayıtların incelemeye açılması halinde TTB'nin bu sürece katkı sunmaya hazır olduğunu bildirdi (08.04.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO, “1. Basamakta COVID-19 hastasını tanımlama, korunma ve yönlendirme şeması” yayımladı (08.04.2020). [Kaynak](#)

Perinatoloji Uzmanları Derneği (PUDER)

- PUDER, “Kadın Hastalıkları ve Doğum Sağlık Çalışanları için COVID-19'dan Korunma” önerileri yayımladı (08.04.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- HASUDER COVID-19 Haber Postası E-bültenine kayıt olabilirsiniz. [Burada](#)
- Prof. Dr. Murat Topbaş'ın “Maske değil, evde kalmak korur” adlı yazısı web sitemizde yayınlanmıştır. [Okumak için](#)
- Perinatoloji Uzmanları Derneği (PUDER) tarafından paylaşılan Kadın Hastalıkları ve Doğum Sağlık Çalışanları için COVID-19'dan Korunma dökümanı web sitemize eklenmiştir. [Okumak için](#)
- Dr. Sare Mihçioğur tarafından hazırlanan “Gebelikte Coronavirüs (COVID-19)” başlıklı yazı web sitemize eklenmiştir. [Okumak için](#)

- Prof. Dr. Ayşe Akın tarafından hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden COVID-19” Enfeksiyonu İle İlgili Mücadelede Dikkate Alınması Gerekenlerle İlgili Bilgi Notu” web sitemize eklenmiştir. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Wuhan, Çin kaynaklı 2019- nCoV salgınının yerel ve küresel potansiyel yayılımıyla ilgili mevcut durum ve ileriye yönelik tahminler: bir modelleme çalışması

Bu çalışmada Wuhan’dan tüm Çin’e yayılan vakaların sayısı temel alınarak salgının yerel ve küresel halk sağlığı için oluşturduğu risklerin boyutu hakkında tahminler yürütülmüş. Wuhan’dan diğer şehirlere ve yurt dışına yayılan vaka sayısı temel alınarak salgının çoğalma hızı ve 1 Aralık ile 25 Ocak tarihleri arasındaki salgının büyüklüğü belirlenmiş, ayrıca 23-24 Ocak’ta Wuhan ve çevresinde başlatılan karantina kararının etkileri değerlendirilerek virüsün yerel ve küresel yayılımı hakkında tahminler yürütülmüş. Tahminler için resmi kaynaklardan alınan uçuş rezervasyonları, insan hareketliliğini gösteren veriler ve trenle seyahat rakamları kullanılarak, salgını Çin’in tüm büyük şehirlerinde simüle edebilmek için duyarlı- maruz kalan- bulaştırıcı- iyileşmiş metapopulasyon modeli uygulanmış. Basit senaryoda 2019- nCoV’un temel çoğalma hızı 2,68 olup 25 Ocak itibarıyla Wuhan’da 75,815 kişi enfekte olduğu, ikiye katlanma hızının 6,4 gün olduğu raporlanmıştır. Eğer 2019-nCoV’un bulaştırıcılığı her yerde aynı şekilde devam ederse, salgının Çin’in büyük şehirlerinde, Wuhan’ dan 1-2 haftalık bir gecikme süresiyle, katlanarak büyüyeceği gösterilmiş. Acilen bireysel ve toplumsal halk sağlığı önlemleri alınmadığı takdirde presemptomatik kişiler yüzünden deniz ötesi şehirlerin de salgın merkezleri olabileceği ifade edilmiştir.

Wu,J. et al. *Leung, Nowcasting and forecasting the potential domestic and international spread of the 2019-nCoV outbreak originating in Wuhan, China: a modelling study. Lancet 2020; 395: 689–97. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30260-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30260-9)*

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker, Uzm. Dr. Duygu Kavuncuoğlu, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Tuğçe Dartımk, Arş. Gör. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*